

Underlag till förskolerapport 2021 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2021	3
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar.....	3
Strukturella förutsättningar.....	3
Tillgång till förskola.....	4
Insatser för att stärka barns språkutveckling	4
Svenska språket och flerspråkighet	4
Nationella minoritetsspråk	4
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens	5
Bedömningsgrunder för tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd.....	6
Förbättringar i personalens arbetssituation.....	6
Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndsområdet.....	7
Förslag till kommunfullmäktige 2021	7

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2021

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

För att förvaltningens arbete med att säkerställa att alla barn får kontinuerlig undervisning av legitimerade förskollärare ska bli tydligt och likvärdigt, finns nedan enhetsmål inskrivet i förskoleavdelningens verksamhetsplan:

Resursfördelningen följs upp och utvärderas kontinuerligt (Strukturkvalitet)

Förväntat resultat

- Svenska språket finns representerat på varje avdelning för att kunna presentera och förklara uppdraget samt att ge de bästa förutsättningarna för barnen i deras språkutveckling
- Legitimerad förskollärarkompetens finns på varje avdelning
- Verksamhetsstöd är anpassat utifrån barngruppens behov och personalens kompetens

Arbetsätt

Fördela personalresurser så att det i varje barngrupp finns fullgod kompetens i det svenska språket. Tilldelade socioekonomiska resurser fördelas, används och följs upp inom enheten utifrån barnens behov.

Återkommande dialog på forum med förskollärare och barnskötare om att:

- fördela resurser utifrån barngruppens sammansättning och behov
- legitimerad förskollärarkompetens är jämnt fördelat mellan förskolorna
- fördela kompetensen för barn i behov av olika former av stöd

Basmiljöerna uppmuntrar till användning av olika former av uttrycks- och kommunikationsformer

Uppföljning

Arbetsätten kopplade till enhetsmålet har följts upp på kvalitetsuppföljningar vid tre tillfällen under året med respektive ledningsteam. Förvaltningen har sammanställt uppföljningarna för att få en tydlig översikt över nuläget. Sammanställningen och slutsatserna återkopplas till samtliga ledningsteam. Dialog mellan ledning och medarbetare vad gäller att fördela resurser är något som sker inom samtliga förskoleenheter. Under året har det skett förändringar i arbetslag enligt mål i förskoleavdelningens verksamhetsplan. Barnskötare uppmuntras till vidare studier och i nuläget är det åtta personer som studerar till förskollärare.

Strukturella förutsättningar

	2021	2020	2019
Barn per grupp i genomsnitt totalt	14,3	14,9	15
Barn per grupp i genomsnitt yngre barn	13,8	13,5	
Barn per grupp i genomsnitt äldre barn	14,8	16,7	
Antal barngrupper som saknar legitimerad förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen (enligt ovan definitioner)	0	5	4

Tillgång till förskola

Förvaltningen genomförde under året ett informationsutskick om förskolan till boende i stadsdelsnämndsområdet med barn i förskoleåldern. Förvaltningen fick enbart ett fåtal brev i retur vilket visade att adresserna var korrekta. I brevet hänvisade förvaltningen till medborgarkontoret och öppen förskola för att få mer information om förskolan. För att veta orsaken till att barnen inte är inskrivna behöver förvaltningen mer information/kunskap och en orsaksanalys planeras att genomföras under första kvartalet 2022.

Förutom det arbete som dagligen sker på förskolorna görs ett arbete med att öka antal inskrivna barn, bland annat genom introduktionsförskolan, stadsdelsmammor och de öppna förskolorna som lotsar till förskolans verksamhet. Introduktionsförskolans verksamhet följs upp utifrån hur många barn som skrivits in i ordinarie förskoleverksamhet och redovisas i särskild redovisning.

Förvaltningen har inte inventerat vilka barn som inte deltar regelbundet i förskolan. Pedagoger tar aktivt kontakt med familjer vars barn är frånvarande under längre perioder.

Insatser för att stärka barns språkutveckling

Svenska språket och flerspråkighet

Det finns i dagsläget ingen gemensam handlingsplan på stadsdelsnivå som enbart utgår från språkarbetet.

Ett gemensamt stödmaterial togs fram 2019/2020 i form av ett "basmiljödokument". Dokumentet beskriver vilka fysiska basmiljöer med tillhörande material som ska finnas på samtliga förskolor. De fysiska miljöerna på förskolan ska bidra till att stärka barns språk. Arbetet med basmiljöer följs upp genom kvalitetsuppföljningar samt verksamhetsbesök.

De prioriteringar för barns språkutveckling som görs på nämndnivå utgår från uppföljningar, såväl arbetslags (enhetsnivå) - och kvalitetsuppföljningar (förvaltningsnivå) som tertiärrapporter, verksamhetsbesök samt handledning av specialpedagoger. Som ett exempel har förvaltningen under året satsat på musik, dans och sång då det var ett utvecklingsområde som framgick vid förra årets verksamhetsbesök. Musiken är ett viktigt verktyg i språkarbetet, bland annat för att språkförståelsen förstärks när barn får uppleva med hela kroppen och flera sinnen.

Uppgifterna till språkinventeringen samlas in via uppföljnings- och utvecklingssamtal med vårdnadshavare. Tre av sex förskoleenheter använder så kallade språkdomäner och språksamtal i mötet med vårdnadshavarna när barnen börjar förskolan och det följs upp vid utvecklingssamtalen. Förvaltningen ser att resultatet av språkinventeringen behöver användas mer systematiskt och medvetet på såväl enhets- som nämndnivå.

Nationella minoritetsspråk

Förvaltningen tar kontakt med de vårdnadshavare som kryssat i minoritetsspråk i sin ansökan till förskola och informerar om de förskolor i staden som har helt eller till väsentlig del undervisning på något av språken. Förvaltningen har pedagoger som talar ett av

minoritetsspråken och vårdnadshavare får information om var det finns att tillgå. Om vårdnadshavare vill söka en annan förskola organiseras för att barnet ska få förstärkt språkstöd. Idag finns ingen efterfrågan för förskola på finska, meänkieli eller samiska.

Förskolan inventerar årligen de språk som talas av pedagoger och barn. Språkinventeringen synliggör både var det finns barn som talar dessa språk samt var det finns pedagoger. Det är ett utvecklingsområde för samtliga förskolor att mer aktivt använda språkinventeringen i planeringen av undervisningen.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Språkkurs (yrkesspråk) för pedagoger

På förvaltningens förskolor finns medarbetare som har bristfälliga kunskaper i det svenska språket. I ett område som Skärholmen får det extra stora konsekvenser då det behöver skapas rika språkmiljöer där även arbetet med modersmål ingår. Förvaltningen behöver därför stärka kunskaperna i svenska språket för pedagoger och därigenom stärka kunskaperna i svenska språket för barnen i våra förskolor. Förvaltningen har även fått signaler från skolan att barnen har mycket begränsade ordförråd vilket ytterligare visar på behov av utvecklingsinsatser inom förskolan.

I samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen och SFI söderort har förvaltningen tagit fram en språkkurs som utgår från förskolans praktik. Språkkursen syftar till att pedagoger som deltar ska kunna använda ny kunskap direkt i arbetet med barnen, vilket är viktigt för kvaliteten i utbildningen och undervisningen. Kursen startade våren 2020.

Under våren deltog 43 pedagoger i kursen och under hösten 36 pedagoger. Endast två deltagare har startat nu, resterande 34 deltog även under våren -21. Språkkursen var planerad att genomföras i förskolans miljöer men med anledning av pandemin fick planeringen göras om. En del av kursen har genomförts utomhus, i miljöer som förskolorna besöker, i skog och parker. Men till största del har kursen genomförts digitalt genom programmet Teams.

Rektorer kan i flera arbetslag se en ökad nyfikenhet på språket. Pedagoger som deltar i kursen ställer fler frågor om ordens betydelser till kollegor och flera har utvecklat sitt ordförråd. Det är för tidigt att se eventuella effekter på barnens språk av årets språkutbildning. Förvaltningen ser att språkutbildningen är en långsiktig satsning som behöver fortsätta. Att delta i språkkursen är inte frivilligt och inför termins avslut genomförs tester av språkkunskaper, allt utifrån målet att barnen ska erbjudas en utbildning som främjar språkutvecklingen och som ger barnen likvärdiga förutsättningar i den fortsatta skolgången.

Läslyftet

Samtliga förskollärare (90 stycken) har tidigare deltagit i den statliga satsningen "Läslyftet" med syfte att fördjupa pedagogernas kunskaper i språk-, läs och skrivutveckling baserad på aktuell forskning. Satsningen med Läslyftet har fortsatt under 2021 med att utbilda barnskötare, våren 2022 kommer samtliga barnskötare att ha deltagit i utbildningen (171 personer). Förvaltningen ser att pedagogerna kan mötas ännu mer ute på förskolorna i dialog kring språkarbetet. Det finns miljöer på förskolorna som inbjuder till läsning på olika sätt och daglig högläsning finns på avdelningarna.

Krav vid anställning

Förvaltningen tillämpar inte något språktest vid anställning. Vid en rekrytering tas språket i beaktande.

Bedömningsgrunder för tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd

En del av det socioekonomiska anslaget är en fast ersättning som fördelas till alla enheter och är ett belopp per barn. En annan del av det socioekonomiska anslaget är riktat till barn med särskilda behov vilket enheterna söker via ett fastställt ansökningsförfarande. Det ekonomiska verksamhetsstödet är riktat till enskilda barn. Om det finns behov av ökad kunskap i en arbetsgrupp eller på en hel förskola så erbjuds handledning av specialpedagogerna. Stödet utgår från barnens behov och specialpedagogerna gör en kartläggning kring det aktuella läget runt barnet. Ibland visar det på att individuellt riktat stöd är det bästa och ibland att handledning riktat till gruppen är att föredra. Samtliga ansökningar som ej beviljats ekonomiskt stöd erbjuds handledning av specialpedagogerna.

Förvaltningens specialpedagoger utgår från tre olika bedömningskriterier vid ansökan:

- Nivå 1 är extra anpassningarna i den ordinarie undervisningen
- Nivå 2 är särskilt stöd utanför ramen för den ordinarie undervisningen
- Nivå 3 är extraordinärt stöd utanför ramen för den ordinarie undervisningen

En ansökan föregås alltid av en kartläggning av barnets förskolesituation, den sker både på organisationsnivå, gruppnivå och individnivå.

Ansökan sker två ggr/år samt när behov uppstår. Effekterna följs upp löpande i de aktuella handlingsplanerna av rektor inom varje förskoleenhet samt genom barnhälsomöten. De totala effekterna av verksamhetsstödet eller det kvalitativa stödet (som specialpedagogerna står för) följs upp två gånger om året i tvärprofessionella barnhälsokonferenser. Där deltar rektor och pedagogisk utvecklingsledare från respektive förskoleenhet samt specialpedagoger.

Förbättringar i personalens arbetssituation

Medarbetarundersökningens AMI- index för förvaltningens förskolor ligger totalt på samma nivå som föregående år. Index kring hälsa och arbetsmiljö är också oförändrat sedan föregående år. Förvaltningen har under året förändrat ledningsorganisationen för förskolan där rektorer ansvarar för det pedagogiska, nationella uppdraget och enhetschefer ansvarar för det kommunala uppdraget. Organisationsjusteringen genomfördes för att möjliggöra ett närmare pedagogiskt ledarskap, flera enheter ser en positiv effekt av justeringen och en uppföljning planeras till början av 2022.

Flera insatser kring de strukturella förutsättningarna har genomförts, bland annat rutin kring reflektionstid, gemensam tid för pedagogiska frågor på APT samt tid för verksamhetsutveckling i schemat. Flera enheter upplever positiva effekter av insatserna i form av återkoppling från pedagoger. Med anledning av årets pandemi har förvaltningen svårt att se insatsernas effekter på sjukfrånvaron.

För att minska upplevd stress hos pedagoger finns ett fortsatt behov av att förändra arbetssätt och organisation. Bemanningen behöver kontinuerligt anpassas utifrån de barn som faktiskt närvarar på förskolan den aktuella dagen. Dialog med pedagoger är en viktig del i det arbetet.

Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndsområdet

Utveckling av en tydlig systematik och utveckling av arbetssätt kring regelbunden uppföljning av förskolans utbildning synliggör lärandet hos varje barn.

Öka vårdnadshavares delaktighet genom att utveckla systematiska arbetssätt för dialog kring barnens utveckling.

Förvaltningen ser ett behov av att fördela resurser, såväl ekonomiska som personella, på ett mer medvetet sätt utifrån barngruppens sammansättning. Det innebär att fokus ligger på att arbetslagens utformning och kompetens utgår från de behov som finns i barngruppen framför att mäta antal barn per anställd eller barngruppens storlek. Enheternas olika behov och förutsättningar kommer tydligare att ligga till grund för fördelning av ekonomiska resurser. Allt detta inom ramen för att barnen i stadsdelsnämndsområdet ska erbjudas en likvärdig förskola med hög kvalitet.

Förslag till kommunfullmäktige 2021

- Utveckling av en tydlig systematik och utveckling av arbetssätt kring regelbunden uppföljning av förskolans utbildning synliggör lärandet hos varje barn.
- Språkutvecklande arbetssätt i förskolan, som utgår från barns erfarenheter och kunskaper. Höja pedagogernas kunskap i det svenska språket.
- Öka vårdnadshavares delaktighet genom att utveckla systematiska arbetssätt för dialog kring barnens utveckling.
- Genomföra en orsaksanalys i relation till inskrivningsgraden i förskolan och identifiera åtgärder för att öka andelen barn i förskolan.
- Ökad likställighet i bedömningsgrunderna för bedömning av det socioekonomiska tillägget.